

Tes Geritsen

Hirurg

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

Tess Gerritsen
THE SURGEON

Izrazi zahvalnosti

Copyright © 2001 by Tess Gerritsen

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Dugujem veliku zahvalnost sledećim osobama:

Brusu Blejku, detektivu Vejnu R. Roku iz Bostonske policije i
dr Krisu Mihalakis, na tehničkoj pomoći.

Džejn Berki, Donu Kliriju i Andrei Čirilo na njihovim
korisnim primedbama o prvoj verziji romana.

Mojoj urednici Lindi Marou, što mi je blago pokazala put.

Mom anđelu čuvaru Meg Ruli. (Svakom piscu je potrebna
jedna Meg Ruli!)

I mom mužu Džejkobu. Uvek, Džejkobu.

Prolog

Danas će naći njeno telo.

Znam kako će se to desiti. Mogu da zamislim, veoma jasno, niz događaja koji će dovesti do tog otkrića. Negde oko devet, one uštogljene dame u putničkoj agenciji „Kendal i Lord“ sedeće za svojim stolovima, njihovi fino manikirani prsti kuckaće po tastaturama, rezervisaće krstarenje Mediteranom za gospođu Smit, skijanje u Klostersu za gospodina Džonsa. A za gospodina i gospođu Braun ove godine nešto drugačije, nešto egzotično, možda Čang Maj ili Madagaskar, mada ništa previše naporno; o, ne, pustolovine, pre svega, moraju biti lagodne. To je geslo Kendala i Lorda: „Lagodne pustolovine.“ Agencija ima mnogo posla, i telefon često zvoni.

Gospođama neće biti potrebno dugo da primete kako Dajen nije za svojim stolom.

Neka od njih će pozvati Dajenin stan na Bek beju, ali na telefon se niko neće javljati. Možda se Dajen tušira i ne čuje ga. Ili je već krenula na posao, ali kasni. Kroz misli gospođe koja zove prolazi desetak potpuno bezazlenih objašnjenja. Ali kako dan odmiče, i kako se na nove pozive niko ne javlja, počinju da niču druge, mračnije mogućnosti.

Pretpostavljam da će nastojnik pustiti Dajenin u koleginicu u stan. Vidim ga kako uznemireno zveckava ključevima dok govori:

„Vi ste joj prijateljica, je l' tako? Sigurni ste da neće zameriti? Jer ću morati mnogo da joj objašnjavam što sam vas pustio.“

Ulaze u stan i kolegunica viče: „Dajen? Jesi li kod kuće?“ Kreću hodnikom, pored otmeno uraljenih plakata koji prikazuju egzotična odredišta, nastojnik je odmah iza nje, pazi da ova nešto ne ukrade.

Onda on gleda pravo kroz vrata, u spavaću sobu. Vidi Dajen Sterling, i više ne brine o nečem tako beznačajnom kao što je krađa. Želi samo da izađe iz stana pre nego što se isповраća.

Voleo bih da budem tamo kada stigne policija, ali nisam glup. Znam da će zapaziti sve automobile koji sporo prođu, svako lice koji ih pomno gleda iz okupljene gomile. Znaju da je moj poriv da se vratim snažan. Čak i sada, dok sedim u „Starbaksu“ i gledam kako se napolju dan razvedrava, osećam kako me ona soba poziva da se vratim. Ali ja sam kao Odisej, vezan za jarbol svog broda, da se oduprem pesmi sirena za kojom čeznem. Neću se razbiti o stene. Neću načiniti tu grešku.

Umesto toga sedim i pijem kafu dok se napolju Boston budi. Stavljam u šolju tri kašičice šećera; volim slatku kafu. Volim da sve bude tačno kako treba. Da bude savršeno.

Sirena vrišti u daljini, doziva me. Osećam se kao Odisej koji pokušava da se oslobodi užadi, ali ona ne popuštaju.

Danas će naći njeno telo.

Danas će znati da smo se vratili.

Jedan

Godinu dana kasnije

Detektiv Tomas Mur nije voleo miris gume, i dok je navlačio rukavice iz kojih se digao oblak talka, osećao je uobičajeni nalet mučnine. Miris je bio povezan s onim najneprijatnijim u njegovom poslu, i kao Pavlovljev pas, dresiran da na znak luči pljuvačku, povezivao je taj gumeni miris s neizbežnim prisustvom krvi i telesnih tečnosti. Olfaktorno upozorenje da se pripremi i stegne zube.

I to je i uradio dok je stajao pred obdukcijom salom. Ušao je pravo s ulične jare i znoj mu se već ledio na koži. Bio je dvanaesti jul, vlažan i težak petak posle podne. Po čitavom Bostonu klima-uređaju su huktali i kapali, a ljudi postajali razdražljivi. Na Tobinovom mostu kola su već bila zarobljena, bežeći na sever u sveže šume Mejna. Ali Mur neće biti među njima. Pozvali su ga da prekine odmor i vidi užas s kojim nije želeo da se suoči.

Već je na sebi imao hirurški mantil. Sada je stavio papirnu kapu da pokupi pramenove kose i navukao papirne natikače preko cipela, zato što je već viđao šta sve ume da se prospe sa stola na pod. Krv, delovi tkiva. On nipošto nije bio uredan čovek, ali

nikako nije želeo da kući na cipelama donese tragove iz obdukcione sale. Nakratko je zastao pred vratima i duboko udahnuo. Onda se pomirio sa iskušenjem koje predstoji i ušao.

Na stolu je ležao prekriven leš – žena, sudeći po obliku. Mur je brzo skrenuo pogled sa žrtve, pa se usredsredio na žive u prostoriji. Doktor Ešford Tirni, medicinski istražitelj, i jedan asistent ređali su instrumente na tacnu. Na suprotnoj strani stola stajala je Džejn Ricoli, takođe iz bostonskog Odeljenja za ubistva. Ricolijeva je bila sitna tridesettrogodišnjakinja, četvrtaste vilice. Njeni neukrotivi uvojci krili su se ispod papirne hirurške kape, i bez te crne kose da joj da mekoću, lice je bilo sve u oštrim uglovima, s tamnim, prodornim i ispitivačkim očima. U Ubistva je stigla pre šest meseci, iz Narkotika. Bila je jedina žena u odeljenju i već su nastali problemi između nje i jednog detektiva, optužbe za seksualno uznemiravanje, protivoptužbe za beskonačno zvocanje. Mur nije bio siguran da li mu se Ricolijeva dopada, niti da li se on dopada njoj. Njihov odnos je do sada bio čisto poslovan, i činilo mu se da ona tako želi i da ostane.

Pored Ricolijeve stajao je njen partner Ben Frost, nepokolebljivo veseo policajac, koji je zbog bezizražajnog i ćosavog lica delovao mnogo mlađe od trideset godina, koliko mu je zapravo bilo. Frost je sada radio s Ricolijevom već dva meseca bez ikakvih pritužbi, jedini čovek u odeljenju dovoljno smiren da istrpi njenu prgavu narav.

Dok je Mur prilazio stolu, Ricolijeva je rekla: „Pitali smo se kada ćeš se pojaviti.“

„Bio sam na autoputu za Mejn kada mi je stigla tvoja poruka.“

„Čekamo još od pet.“

„A ja upravo počinjem ovaj pregled“, rekao je doktor Tirni. „Zato bih rekao da je detektiv Mur stigao taman na vreme.“ Muškarac priskače u pomoć drugom muškarcu. Zalupio je vrata ormara tako da su glasno zazvečala. Retko je dopuštao da se vidi koliko je razdražen. Doktor Tirni je poreklom bio iz Džor-

džije, ugladen gospodin koji čvrsto smatra da dame moraju da se ponašaju kao dame. Nije voleo da radi s prgavom Džejn Ricoli.

Asistent je dogurao kolica s instrumentima do stola i uputio Muru kratak pogled koji je govorio: *Je l' moguće da je ova tolika kučka?*

„Žao mi je zbog tvog pecanja“, rekao je Tirni Muru. „Izgleda da ti je odmor otkazan.“

„Siguran si da je opet naš čovek?“

Umesto odgovora Tirni je digao pokrov s tela. „Zove se Elena Ortiz.“

Mada se Mur spremao za taj prizor, prvi pogled na žrtvu udario ga je kao pesnicom. Ženina crna kosa, kruta od krvi, štrčala je poput igala bodljikavog praseta s lica boje mermera prošaranog plavim venama. Usne su joj bile razmaknute, kao da je prekinuta u pola reči. Krv je već bila oprana s tela i rane su, ljubičaste, zjapile u sivom platnu njene kože. Videle su se dve rane. Jedna je bila duboka posekotina preko grla, koja se spuštala od levog uha, presecala levu karotidnu arteriju i otvarala laringealnu hrskavicu. Završni udarac. Druga posekotina bila je nisko na trbuhu. Ta rana nije naneta da bi ubila; služila je sasvim drugoj svrsi.

Mur je progutao krupnu knedlu. „Vidim zašto ste me pozvali s odmora.“

„Ovaj slučaj ja vodim“, rekla je Ricolijeva.

Čuo je primesu upozorenja u njenoj izjavi; štitila je svoju teritoriju. Znao je čime je to izazvano, znao je da policajke umeju da postanu veoma osetljive zbog neprekidnog podsmeha i sumnjičavosti s kojima se suočavaju. Zapravo, on nije želeo da je izaziva. Na ovome će morati da rade zajedno, a utakmica je tek počela, tako da još ne mora da preuzima kontrolu na terenu.

Potrudio se da mu se u glasu oseti poštovanje. „Reci mi okolnosti, molim te.“

Ricolijeva je odsečno klimnula glavom. „Žrtva je nađena jutros u devet, u svom stanu u Ulici Vuster, na Saut endu. Obično dolazi na posao oko šest ujutro, u cvečaru *Slavlje*, nekoliko ulica od svog stana. To je porodična firma, vlasnici su njeni roditelji. Zabrinuli su se pošto se nije pojavila. Brat je otišao da vidi gde je. Našao ju je u spavaćoj sobi. Doktor Tirni procenjuje da je smrt nastupila negde između ponoći i četiri ujutro. Po izjavama njenih najbližih, trenutno nije imala dečka, a niko od komšija iz njene zgrade ne seća se da su joj neki muškarci dolazili u posetu. Prosto jedna vredna katolička cura.“

Mur je pogledao članke na žrtvinim rukama. „Bila je vezana.“

„Da. Lepljiva traka na nožnim i ručnim člancima. Nađena je naga. Na sebi je imala samo nešto nakita.“

„Kakvog nakita?“

„Ogrlicu. Prsten. Minduše. Kutija za nakit u njenoj sobi bila je netaknuta. Motiv nije pljačka.“

Mur je pogledao vodoravni niz modrica preko žrtvinih bedara. „I gornji deo tela takođe je bio vezan.“

„Lepljiva traka preko struka i gornjeg dela butina. I preko usta.“

Mur je duboko uzdahnuo. „Gospode.“ Dok je gledao Elenu Ortiz, Muru je pred očima sevnula slika jedne druge mlade žene. Jednog drugog leša – plavokose devojke, s crvenim posekotinama preko grla i stomaka.

„Dajen Sterling“, promrmljao je.

„Već sam izvadio obdukcioni nalaz Sterlingove“, rekao je Tirni. „Ako želite da ga ponovo pogledate.“

Ali Mur nije to želeo; slučaj Sterling, na kome je on bio glavni istražitelj, uvek mu je bio prisutan u mislima.

Pre godinu dana, tridesetogodišnja Dajen Sterling, zaposlena u turističkoj agenciji *Kendal i Lord*, otkrivena je gola i vezana za svoj krevet lepljivom trakom. Grlo i donji deo trbuha bili su isečeni. Ubistvo je i dalje bilo nerešeno.

Doktor Tirni je uperio svetlost u trbuh Elene Ortiz. Krv je ranije sprana i ivice posekotine bile su bledoružičaste.

„Materijalni dokazi“, upitao je Mur.

„Našli smo nekoliko vlakana pre nego što smo je oprali. A i vlas kose, na rubu rane.“

Mur je naglo digao pogled. „Žrtvina?“

„Mnogo kraća. Svetlosmeđa.“

Kosa Elene Ortiz bila je crna.

Ricolijeva je rekla: „Već smo zatražili uzorke kose od svih osoba koje su bile u dodiru s telom.“

Tirni im je skrenuo pažnju na ranu. „Ovde imamo poprečni rez. Hirurzi to zovu Mejlendov rez. Trbušni zid je prosečen sloj po sloj. Prvo koža, onda *fascia superficialis*, zatim mišić i na kraju pelvični peritoneum.“

„Kao kod Sterlingove.“

„Da. Kao kod Sterlingove. Ali ima i razlika.“

„Kakvih razlika?“

„Kod Dajen Sterling rez je bio pomalo nepravilan, što govori o oklevanju ili nesigurnosti. Tako nešto se ovde ne vidi. Primećujete kako je čisto i pravilno koža rasečena? Ovo je izvedeno s velikim samopouzdanjem.“ Tirnijev pogled susreo se s Murovim. „Naš počinitelj uči. Usavršio je tehniku.“

„Ako je to isti počinitelj“, rekla je Ricolijeva.

„Ima i drugih sličnosti. Vidi se da je rez izveden zdesna nalevo. Kao kod Sterlingove. Upotrebljeno je sečivo s jednom oštricom, nenazubljeno. Kao sečivo kod Sterlingove.“

„Skalpel?“

„Da, skalpel bi tako sekao. Čist rez mi govori da nije bilo uvrtačenja sečiva. Žrtva je bila ili nesvesna, ili tako čvrsto vezana da nije mogla da se pomeri, da pruži otpor. Nije mogla da izazove skretanje sečiva s pravog puta.“

Beri Frost je izgledao kao da će povratiti. „Uf, ljudi. Samo mi, molim vas, recite da je već bila mrtva kada je ovo radio.“

„Bojim se da ovo nije rana nastala posle smrti.“ Iznad hirurške maske videle su se samo Tirnijeve zelene oči, a one su bile besne.

„Bilo je krvarenja posle nastupanja smrti?“, upitao je Mur.

„Postoji izliv u karličnoj duplji. Što znači da joj je srce još radilo. Još je bila živa kada je izveden... ovaj zahvat.“

Mur je pogledao članke okružene modricama. Slične modrice pružale su se oko oba nožna članka, a niz petehija – tačkastog krvarenja u koži – širio se preko bedara. Elena Ortiz je pokušavala da se oslobodi.

„Ima i drugih dokaza da je bila živa dok je sečena“, rekao je Tirni. „Stavi ruku u ranu, Tomase. Mislim da znaš šta ćeš naći.“

Mur je nevoljno zavukao ruku u rukavici u ranu. Meso je bilo hladno posle nekoliko sati provedenih u frižideru. Kao kada gura ruku u ćurku da izvadi iznutrice. Zavukao je čitavu šaku, prstima istražujući ivice rane. Bilo je to skrnavljenje, to kopanje po najprivatnijem delu ženske anatomije. Izbegavao je da pogleda lice Elene Ortiz. Jedino je tako mogao da prema njenim posmrtnim ostacima postupa bez osećanja, jedino je tako mogao da se usredsredi na hladnu mehaniku onoga što je urađeno njenom telu.

„Nema materice.“ Mur je pogledao Tirnija.

Medicinski istražitelj je klimnuo glavom. „Odstranjena je.“

Mur je povukao ruku iz tela i zagledao se u ranu koja je zjapila poput otvorenih usta. Sada je Ricolijeva stavila ruku u ranu i kratkim prstima počela da ispituje duplju.

„Nije odstranjeno ništa drugo?“, upitala je.

„Samo materica“, odgovorio je Tirni. „Bešiku i želudac nije dirao.“

„Šta to ovde osećam? Ovaj tvrdi čvorić, na levoj strani?“, upitala je.

„Šavove. Vezao je krvne sudove.“

Ricolijeva je, zaprepašćena, digla glavu. „Ovo je *hirurški* čvor?“

„Ketgat dve nule“, rekao je Mur i pogledao Tirnija da vidi hoće li ovaj to potvrditi.

Tirni je klimnuo glavom. „Isti šavovi koje smo našli u Dajeni Sterling.“

„Ketgat dve nule?“, upitao je Frost slabašnim glasom. Povukao se od stola i sada je stajao u uglu sobe, spreman da jurne ka lavabou. „Je li to... neka marka, ili tako nešto?“

„Nije“, odgovorio je Tirni. „Ketgat je vrsta hirurškog konca koji se pravi od kravljih ili ovčjih creva.“

„Pa zašto ga onda zovu ketgat?“, upitala je Ricolijeva.

„To potiče još iz srednjeg veka, kada su se žice od creva koristile na muzičkim instrumentima. Muzičari su svoje instrumente zvali *kit*, a žice *kitgut*. Reč je postepeno prešla u *ketgat*. U hirurgiji, takvi šavovi se koriste za ušivanje dubokih slojeva vezivnog tkiva. Telo s vremenom razlaže i absorbuje konac.“

„A gde takav konac može da se kupi?“, Ricolijeva je pogledala Mura. „Jeste li otkrili gde je nabavljen u slučaju Sterling?“

„Gotovo je nemoguće otkriti tačan izvor“, rekao je Mur. „Ketgat proizvode desetina kompanija, većinom u Aziji. I dalje se koristi u brojnim bolnicama u inostranstvu.“

„Samo u inostranstvu?“

Tirni je rekao: „Danas postoje i bolje alternative. Ketgat nije snažan i izdržljiv kao sintetički konac. Sumnjam da ga mnogo doktora u Americi još koristi.“

„Zašto bi ga koristio naš počinilac?“

„Da bi mogao neometano da posmatra. Da kontroliše krvarenje dovoljno dugo da vidi šta radi. Naš počinilac je veoma uredan čovek.“

Ricolijeva je izvadila ruku iz rane. Na dlanu je imala mali ugrušak krvi, blistavu crvenu kuglicu. „Koliko je vešt? Imamo li posla s doktorom ili s kasapijom?“

„Očigledno poznaje anatomiju“, rekao je Tirni. „Uopšte ne sumnjam da je ovo radio i ranije.“

Mur je ustuknuo od stola, otrgao se od pomisli šta je sve Elena Ortiz pretrpela, ali ipak nije mogao da odagna prizore koje je video. Posledica je ležala tu pred njim, zureći otvorenim očima.

Trgnuo se i okrenuo kada su instrumenti zazvečali na metalnoj tacni. Tehničar je gurnuo tacnu pored doktora Tirnija, pripremajući se za Y rez. Sada se nagnuo napred i zagledao u ranu na trbuhu.

„I šta se s njom desilo?“, upitao je. „Kada izvadi matericu, šta s njom radi?“

„Ne znamo“, rekao je Tirni. „Nijednu nismo našli.“

Dva

Mur je stajao na pločniku na Saut endu, delu grada gde je ubijena Elena Ortiz. Nekada je to bila ulica puna zapuštenih kuća za izdavanje, oronuo i zabačen kraj prugom odvojen od poželjnijeg, severnog dela Bostona. Ali grad koji raste proždrljiv je stvor, uvek u potrazi za novom zemljom, i pruge nisu prepreka gladnim pogledima građevinskih preduzimača. Novo pokolenje Bostonaca otkrilo je Saut end i stare zgrade, te su postepeno ulepšavane i sređivane.

Elena Ortiz živela je baš u jednoj takvoj zgradi. Mada pogled kroz prozor njenog stana na prvom spratu nije bio preterano uzbudljiv – gledao je na večeraj preko puta – zgrada je imala jednu prednost koja se u Bostonu retko sreće: parking za stanare, stešnjen u susednoj uličici.

Mur je sada hodao tom uličicom, gledajući u prozore stanova iznad sebe i pitajući se ko trenutno gleda njega. Ništa se nije pomeralo iza staklastih očiju prozora. Razgovori sa susedima čiji stanovi gledaju na uličicu već su obavljani; niko od njih nije im rekao ništa korisno.

Zaustavio se ispod prozora kupatila Elene Ortiz i zagledao u požarne stepenice koje vode do njega. Merdevine su bile podignute i fiksirane u tom položaju. One noći kada je Elena Ortiz

ubijena, automobil jednog stanara bio je parkiran odmah ispod njih. Kasnije su na krovu automobila nađeni otisci cipela broj četrdeset dva. Počinilac se preko njih popeo na merdevine za slučaj požara.

Video je da je prozor kupatila zatvoren. Nije bio zatvoren one noći kada je srełaubicu.

Izašao je iz uličice, vratio se pred glavni ulaz i ušao u zgradu.

Policijska traka mlitavo je visila preko vrata stana Elene Ortiz. Otključao je vrata i prašak za otiske prstiju ostao mu je na ruci kao čađ. Traka mu je zagamizala preko ramena dok je ulazio.

U dnevnoj sobi se od juče, kada je tu bio s Ricolijevom, ništa nije promenilo. Dok su je razgledali, iskrice suparništva vrcale su na sve strane. Ricolijeva je rukovodila istragom u slučaju Ortiz otkad je otvorena, i bila je dovoljno nesigurna da se oseti ugroženom od svakoga ko bi njen autoritet mogao dovesti u pitanje, posebno ako je to stariji kolega. Mada su sada bili u istom timu, timu koji se već proširio na petoro detektiva, Mur se osećao kao uljez na njenoj teritoriji, i sve svoje predloge je iznosio veoma pažljivo i diplomatski. Nije želeo da se upušta u bitku ega, a ipak se sve polako pretvaralo u bitku. Juče je pokušao da se usredsredi na mesto zločina, ali mu je njena osetljivost narušavala koncentraciju.

Tek je sada, sam, uspeo da potpuno usmeri pažnju na stan u kome je Elena Ortiz ubijena. U dnevnoj sobi je video rasporen nameštaj razmešten oko stočića od pruća. Kompjuter u uglu. Bež ćilim sa šarama u obliku vinove loze i ružičastim cvećem. Posle ubistva ništa nije pomerano, ništa nije menjano, bar po rečima Ricolijeve. Poslednji zraci sunca napolju su zamirali, ali on nije uključio svetlo. Dugo je stajao, ne pomerajući čak ni glavu, čekajući da se na sobu spusti potpun mir. Bila je to prva prilika da sam poseti mesto zločina, prva prilika da stoji u toj sobi bez ometanja glasova i lica živih. Zamislio je molekule vazduha, nakratko pokrenute njegovim ulaskom, kako se sada usporavaju, polako padaju. Želeo je da mu se soba obrati.

Ništa nije osetio. Nikakvu atmosferu zla, nikakve odjeke nedavnog užasa.

Počinilac nije ušao na vrata. Nije ni lutao kroz svoje novostečeno kraljevstvo smrti. Usredsredio je sve svoje vreme, svu svoju pažnju, na spavaću sobu.

Mur je polako prošao pored kuhinje pa se zagledao niz hodnik. Osetio je kako mu se dlačice na vratu ježe. Kod prvih vrata je zastao i pogledao u kupatilo. Uključio je svetlo.

U četvrtak je bila topla noć. Toliko topla da su po čitavom gradu prozori otvoreni da uhvate svaki zalutali nalet povetarca, svaki dah svežine. Čučiš na protivpožarnim stepenicama, znojiš se u tamnoj odeći, zuriš u ovo kupatilo. Nema zvukova; žena spava u spavaćoj sobi. Mora rano da se probudi kako bi stigla na posao u cvećari, i u ovo doba njen ciklus sna prolazi kroz najdublju fazu.

Ne čuje grebanje tvoje špahtle dok otvaraš prozorski kapak.

Mur je pogledao tapet s crvenim ružinim pupoljcima. Ženska šara, kakvu muškarac nikada ne bi odabrao. Ovo je u svemu bilo žensko kupatilo, od šampona s mirisom jagode, preko kutije uložaka ispod lavaboja, pa do ormarića za lekove punog kozmetike.

Penješ se kroz prozor, i vlakna tvoje tamnoplave košulje ostaju na prozorskoj dasci. Poliester. Tvoje patike, broj četrdeset dva, ostavljaju otiske na belom podnom linoleumu. Ima tragova peska, pomešanog s kristalima gipsa. Tipična mešavina koja se pokupi kada se hoda bostonskim ulicama.

Možda zastaješ, osluškuješ u tami. Udišeš opojnu, tuđu atmosferu prostora jedne žene. Ili možda ne gubiš vreme, već ideš pravo ka cilju.

Ka spavaćoj sobi.

Vazduh mu je delovao neprijatnije, gušće, dok je išao uljezovim stopama. Bilo je to nešto više od zamišljenog osećaja zla; bio je to stvaran miris.

Došao je do vrata spavaće sobe. Sada se već bio sav naježio. Već je znao šta će videti unutra; mislio je da je za to spreman. A

ipak, kada je uključio svetla, užas je ponovo nasrnuo na njega, kao i prvi put kada je video tu prostoriju.

Krv je sada bila stara više od dva dana. Služba za čišćenje još nije bila stigla. Ali čak ni njihovi deterdženti, parni čistači i konzerve bele boje neće moći da potpuno izbrišu ono što se ovde desilo, zato što je sam vazduh zauvek prožet užasom.

Ulaziš na vrata, u ovu sobu. Zavese su tanke, pamučne sa šarom, i svetlo uličnih lampi prolazi kroz tkaninu i pada na krevet. Na usnulu ženu. Sigurno bar na trenutak oklevaš, proučavaš je. Uživaš u pomisli na posao koji te čeka. Zato što ti u tome uživaš, je li tako? Sve si uzbuđeniji. Uzbuđenje ti kola venama kao droga, budi ti svaki živac, sve dok ti i vrhovi prstiju ne zatrepere od uzbuđenja.

Elena Ortiz nije imala vremena da vrisne. A sve i ako jeste, niko je nije čuo. Ni porodica u susednom stanu, ni par u prizemlju.

Uljez je doneo svoj alat sa sobom. Lepljivu traku. Krpu natopljenu hloroformom. Zbirku hirurških instrumenata. Došao je potpuno pripremljen.

Mučenje je trajalo više od sat vremena. Elena Ortiz je dobar deo tog vremena bila svesna. Koža na njenim člancima bila je crvena, što je govorilo da se otimala. U svojoj panici, svojoj agoniji, ispraznila je bešiku i mokraća se upila u dušek, mešajući se s krvlju. Operacija je bila delikatna i on nije žurio da bi je izveo kako treba, da bi uzeo samo ono što želi, ništa sem toga.

Nije je silovao; možda nije ni bio u stanju.

Kada je završio svoj stravični zahvat, ona je i dalje bila živa. Rana na stomaku nastavila je da krvari, srce da pumpa krv. Koliko dugo? Doktor Tirni je slutio bar još pola sata. Trideset minuta, koji su Eleni Ortiz sigurno delovali kao večnost.

Šta si ti radio za to vreme? Sređivao instrumente? Spremao svoj plen u teglu? Ili si samo stajao i uživao u prizoru?

Poslednji čin je bio hitar i odlučan. Mučitelj Elene Ortiz uzeo je šta je želeo i sada je došlo vreme da se sve okonča. Prišao je

uzglavlju. Levom rukom ju je uhvatio za kosu, cimnuo unazad tako snažno da je iščupao nekoliko desetina vlasi. One su nađene kasnije, rasute po jastuku i podu. Mrlje krvi urlale su o poslednjim događajima. Pošto joj je glava bila potpuno nepokretna a vrat sasvim izložen, načinio je jedan dubok rez, počevši ispod leve strane vilice pa udesno, preko grla. Presekao je levu karotidnu arteriju i dušnik. Krv je šiknula. Na zidu levo od kreveta bilo je je gusto zbijenih kapljica koje su curile nadole, karakteristične za prskanje iz arterije, kao i izbacivanje krvi iz dušnika. Jastuk i čaršavi bili su natopljeni krvlju. Nekoliko kapi koje su poletele kada je uljez digao sečivo pale su na prozor.

Elena Ortiz je poživala dovoljno dugo da vidi kako joj krv šiklja iz vrata i prska po zidu, kao iz crvenog vodoskoka. Poživala je dovoljno dugo da udahne krv u presečeni dušnik, da je čuje kako joj krklja u plućima, da je iskašlje u eksplozivnim naletima grimizne sluzi.

Poživala je dovoljno dugo da zna da umire.

A kada je to okončano, kada su njene samrtne muke prestale, ostavio si nam svoju posetnicu. Uredno si presavio žrtvinu spaćavicu i ostavio je na komodi. Zašto? Je li to neki izvitopereni znak poštovanja prema ženi koju si upravo iskasapio? Ili nam se tako rugaš? Tako nam govoriš da su svi konci čvrsto u tvojim rukama?

Mur se vratio u dnevnu sobu, pa se srušio u fotelju. U stanu je bilo vruće i zagušljivo, ali je on ipak drhtao. Nije znao je li ta hladnoća telesna ili potiče od osećanja. Bolele su ga butine i ramena, možda ga samo drma virus. Letnji grip, najgora vrsta. Pomislio je na sva mesta na kojima bi radije bio u tom trenutku. Da plovi nekim jezerom u Mejnu, da mu štap za pecanje proseca vazduh. Ili da stoji na obali i gleda maglu kako se valja. Bilo gde, samo da nije na ovom mestu smrti.

Trglo ga je pištanje pejdžera. Ugasio ga je i shvatio da mu srce tutnji. Prvo se naterao da se smiri, pa tek onda izvadio mobilni i ukucao broj.

„Ricolijeva“, javila se otresito, posle prvog zvona.

„Zvala si me na pejdžer.“

„Nisi mi rekao da imaš pogodak na PONK-u“, rekla je.

„Kakav pogodak?“

„Za Dajen Sterling. Upravo gledam njen dosje.“

PONK, Program za otkrivanje nasilnih kriminalaca, jeste savezna baza podataka o ubistvima i fizičkim napadima, sastavljena širom čitave zemlje. Ubice su često ponavljale iste obrasce ponašanja i uz pomoć tih podataka istražitelji su mogli da povežu zločine koje je izvršila ista osoba. Mur i njegov tadašnji partner Rasti Stivak rutinski su poslali upit u PONK.

„U Novoj Engleskoj nije bilo pogodaka“, rekao je Mur. „Pretražili smo sva ubistva u kojima je bilo sakaćenja, noćnih provala i vezivanja lepljivom trakom. Ništa nije odgovaralo profilu ubice Sterlingove.“

„A ona serija u Džordžiji? Pre tri godine, četiri žrtve. Jedna u Atlanti, tri u Savani. Sve su bile u PONK bazi.“

„Pregledao sam te slučajeve. Počinilac nije naš čovek.“

„Slušaj ovo. Dora Čikone, dvadeset dve godine, student na Emoriju. Žrtva prvo omamljena rohipnolom, onda vezana za krevet najlonskim užetom...“

„Naš čovek koristi hloroform i lepljivu traku.“

„Rasekao joj je abdomen. Izvadio matericu. Na kraju je dovršio jednim rezom preko vrata. I na kraju – obrati pažnju – složio je njenu spavaćicu i ostavio je na stolici pored kreveta. Pazi šta ti kažem, previše je sličnosti.“

„Slučajevi u Džordžiji su zatvoreni“, rekao je Mur. „Zatvoreni su već dve godine. Taj počinilac je mrtav.“

„Šta ako su kolege iz Savane zajebale stvar? Šta ako to nije bio ubica?“

„Njihovi zaključci su potkrepljeni DNK analizom. Vlasi, vlakna. A imali su i svedoka. Žrtvu koja je preživela.“

„O da. Preživela. Žrtvu broj pet.“ U glasu Ricolijeve bilo je nečeg čudno izazivačkog.

„Potvrdila je identitet počinioca“, rekao je Mur.

„Takođe ga je, sasvim zgodno, i ubila iz pištolja.“

„Pa šta, hoćeš da uhapsiš duha?“

„Jesi li ikada razgovarao s preživlom žrtvom?“

„Nisam.“

„Zašto?“

„Kakva bi bila svrha?“

„Svrha bi bila da saznaš nešto zanimljivo. Kao činjenicu da se nedugo posle tog napada odselila iz Savane. I šta misliš, gde sada živi?“

Kroz šuštanje mobilnog, čuo je ubrzanje sopstvenog pulsa. „U Bostonu?“, upitao je tiho.

„I nećeš verovati čime se bavi.“

Tri

Doktorica Ketrin Kordel je jurila bolničkim hodnikom, škripenje donovima patika po linoleumu, pa proletela kroz dvokrilna vrata u salu za hitne slučajeve.

Jedna bolničarka je viknula: „Sada su u traumi dva!“

„Stižem“, rekla je Ketrin, krećući se ka traumi dva kao laser-ski vođena raketa.

Nekoliko lica okrenulo se ka njoj, sa očima punim olakšanja, kada je zakoračila u prostoriju. Jednim pogledom je ocenila situaciju, videla nabacane instrumente kako blistaju na tacni, kese Ringerovog rastvora koje vise kao teške voćke na čeličnim stablima, krvavu gazu i pocepane omote razbacane po podu. Preko srčanog monitora poskakivao je brz sinusni ritam – električni trag srca koje pokušava da pobegne smrti.

„Šta imamo?“, upitala je osoblje koje se sklanjalo da joj napravi mesta.

Ron Litman, stariji hirurg, brzo joj je dao izveštaj. „N. N. pešak. Udarila ga kola. Vozač pobjegao. Stigao na urgentni bez svesti. Zenice jednake i reaktivne, pluća čista, ali abdomen naduven. Nema čujne peristaltike. Pritisak šezdeset sa nula. Uradio sam paracentezu. Ima krvi u stomaku. Imamo centralnu vensku liniju, punimo je Ringerom maksimalno, ali ne možemo da održimo pritisak.

„Nulta negativna i plazma stižu?“

„Trebalo bi da su ovde svakog časa.“

Čovek na stolu je bio nag, svaki intimni detalj bio je nemilosrdno izložen njenom pogledu. Činilo se da mu je oko šezdeset godina, već je bio intubiran i na respiratoru. Mlitavi mišići visili su u pregibima na suvim udovima, a rebra su mu štrčala kao zakrivljena sečiva. Već postojeća hronična bolest, pomislila je; najverovatnije rak. Desna ruka i bok bili su mu izgrebani i krvavi od vučenja po pločniku. Na donjem desnom delu grudi, preko belog pergamenta kože pojavio se ljubičasti kontinent. Nije bilo otvorenih rana.

Stavila je stetoskop da potvrdi ono što joj je specijalizant upravo rekao. Nije čula nikakve zvuke u trbuhu. Nikakvo krčanje niti cviljenje. Tišina povređene utrobe. Prešla je stetoskopom na grudi i oslušnula disanje, potvrđujući da je pacijent pravilno intubiran i da oba plućna krila dobijaju vazduh. Njen pregled trajao je samo nekoliko sekundi, ali se ipak osećala kao da se kreće na usporenim snimku, da oko nje prostorija puna osoblja stoji zamrznuta u vremenu, čekajući njen sledeći potez.

Jedna sestra je rekla: „Sistolni pritisak jedva pedeset!“

Vreme je jurnulo napred zastrašujućom brzinom.

„Dajte mi mantil i rukavice“, rekla je Ketrin. „Otvorite pribor za laparotomiju.“

„Da ga prenesemo u operacionu salu?“, upitao je Litman.

„Sve su zauzete. Ne možemo da čekamo.“ Neko joj je dodao papirnu kapu. Hitro je podvukla pod nju dugačku riđu kosu i svezala masku. Druga sestra već je pružala sterilni hirurški mantil. Ketrin je gurnula ruke u rukave pa navukla rukavice. Nije imala vremena da se opere, nije imala vremena da okleva. Ovo je njen pacijent, i počinje da ga gubi.

Na pacijentove grudi i bedra navučeni su sterilni pokrivači. Uzela je pean sa tacne i brzo ga pričvrstila na mesto, stežući čelične zube sve dok nisu prijatno škljocnuli.

„Gde je ta krv?“, upitala je zatim.

„Evo, zovem ponovo laboratoriju“, odgovorila je sestra.

„Rone, ti si prvi pomoćnik“, obratila se Ketrin Litmanu. Osvrnula se po prostoriji i primetila blede mladića koji je stajao kraj vrata. Na pločici na njegovim grudima pisalo je: *Džeremi Berouz, student medicine*. „Ti“, rekla je. „Ti si drugi pomoćnik!“

U mladićevim očima blesnula je panika. „Ali ja... ja sam tek na drugoj godini. Ovde sam samo da...“

„Je l' možemo da pozovemo drugog specijalizanta?“

Litman je odmahnuo glavom. „Svi su zauzeti. Imaju jednu povredu glave u Jedinici, a pored imaju reanimaciju.“

„U redu.“ Ponovo je pogledala studenta. „Berouze, ti si drugi. Sestro, daj mu mantil i rukavice.“

„Šta treba da radim? Jer stvarno ne znam...“

„Slušaj, je l' hoćeš ti da budeš doktor? Onda *navlači rukavice!*“

Pocrveneo je kao bulka i okrenuo se da se obuče. Mali se prepao, ali je Ketrin bilo mnogo draže da ima uzrujanog studenta kao što je Berouz nego nekog uobraženog. Videla je i previše pacijenata koji su umrli zbog prevelikog doktorskog samopouzdanja.

Sa interfona se začuo kreštav glas: „Halo, trauma dva? Ovde laboratorija. Imamo hematokrit za vašeg pacijenta. Petnaest.“

Iskrvariće, pomislila je Ketrin. „Smesta nam je potrebna nulta negativna!“

„Stiže.“

Ketrin se mašila skalpela. Težina ručke, oblik čelika; prijao joj je u ruci. Bio je produžetak njenog uma, njenog tela. Udahnula je miris alkohola i talka s rukavica. Onda je pritisnula sečivo na kožu i načinila rez, pravo niz sredinu abdomena.

Skalpel je za sobom ostavio jarku krvavu crtu na platnu bele kože.

„Spremite sukciju i unutrašnje elektrode“, rekla je. „Imamo trbuh pun krvi.“

„Pritisak je jedva pedeset.“

„Nulta negativna i sveža plazma stigle! Kačim ih.“

„Neka neko pazi na ritam. Govorite mi kakav je“, rekla je Ketrin.

„Sinusna tahikardija. Puls ide do sto pedeset.“

Prosekla je kožu i potkožno masno tkivo, ne obazirući se na krvarenje iz trbušnog zida. Nije gubila vreme na manja krvarenja; najveći izliv nalazio se unutar abdomena i morala je da ga zaustavi. Najverovatniji uzrok bila je probušena slezina ili jetra.

Trbušna maramica je bila ispučena, napeta od krvi.

„Sad će biti gadno“, upozorila je, s pripravnim sečivom. Mada je bila spremna na nalet, prvo prosecanje membrane oslobodilo je takav eksplozivni nalet krvi da ju je namah obuzela panika. Krv je zapljusnula zavese i razlila se po podu. Isprskala joj je mantil, topla kao kupka što miriše na bakar, natopila joj je rukavice. I nastavila da ističe kao somotska reka.

Podesila je retraktore, proširujući ranu i otkrivajući operativno polje. Litman je ubacio sukciju. Krv je zakrkljala u cevi. Blistavocrvena tečnost pljusnula je u staklenom rezervoaru.

„Još abdominalne gaze!“, viknula je Ketrin da nadjača zvuk usisavanja. Nabila je pet-šest jastučića gaze u ranu i gledala kako postaju crveni, kao nekom čarolijom. U roku od nekoliko sekundi potpuno su se natopili. Izvadila ih je i ubacila čiste, smestivši ih u sva četiri kvadranta.

Sestra je rekla: „Na monitoru vidim rane komorne komplekse!“

„Sranje, već sam usisao dve litre u rezervoar“, rekao je Litman.

Ketrin se osvrnula i videla kese nulte negativne krvi i svežu plazmu kako brzo kaplju u intravenozne cevi. Bilo je to kao da sipaju krv u sito. Nisu mogli da prate krvarenje. Nije mogla da zatvori sudove na dnu jezera krvi; nije mogla da operiše naslepo.

Izvadila je gaze, teške od krvi, pa ih nabila još. Tako je obezbedila nekoliko dragocenih sekundi da se orijentiše. Krv je definitivno curila iz jetre, ali nije bilo očiglednih povreda. Kao da je navirala sa čitave površine tog organa.

„Gubim pritisak!“, viknula je jedna sestra.

„Pean!“, izgovorila je Ketrin, i neko joj je istog trenutka stavio taj instrument u ruku. „Pokušaću Pringlov zahvat. Berouze, stavi još gaze!“

Student se naglo pokrenuo, pružio ruku ka tacni i srušio pribor za laparotomiju. Užasnuto ga je posmatrao dok je padao na pod.

Sestra je otvorila novi paket. „Idu u pacijenta, ne na pod“, prasnula je. Pogled joj se susreo s Ketrininim; obema ženama u očima se videla ista misao.

Ovo jednog dana da bude doktor?

„Gde da ih stavim?“, upitao je Berouz.

„Samo mi očisti operativno polje. Ništa ne vidim od krvi!“

Dala mu je nekoliko sekundi da upije krv iz rane; onda je pokidala mali omentum. Vodeći pean s leve strane, prepoznala je jetreno-duodenalni ligament, kroz koji su prolazile arterija jetre i vena porte. Bilo je to samo privremeno rešenje, ali ako tu zaustavi priliv krvi, možda će obuzdati krvarenje. Tako će kupiti dragoceno vreme za stabilizovanje pritiska, da unesu još krvi i plazme u pacijentov krvotok.

Stegnula je pean, zatvorila sudove u ligamentu.

S nevericom je gledala kako krv nesmetano nastavlja da teče.

„Sigurno ste uhvatili ligament?“, upitao je Litman.

„Znam da jesam. I znam da ne dolazi iz retroperitoneuma.“

„Možda iz hepaticke vene?“

Zgrabila je dve abdominalne gaze. Sledeći zahvat je poslednja nada. Stavila je gazu na površinu jetre i čvrsto stegnula organ.

„Šta to radi?“, upitao je Berouz.

„Hepatičnu kompresiju“, odgovorio je Litman. „Ponekad to može da zatvori ivice skrivenih posekotina. Da obuzda isticanje krvi.“

Svaki mišić njenih ramena i ruku bio je napet dok je pokušavala da održi pritisak, da zaustavi poplavu.

„I dalje ističe“, rekao je Litman. „Nije upalilo.“

Zagledala se u ranu i videla uporno novo skupljanje krvi. Odakle kog đavola krvari?, pomislila je. I odjednom primetila da krv ravnomerno navire i sa drugih mesta. Ne samo iz jetre, već i iz trbušnog zida, mezenterijuma. Iz ivica reza.

Pogledala je pacijentovu levu ruku, koja je virila ispod sterilnog pokrivača. Gaza koja je prekrivala tubus bila je natopljena krvlju.

„Hoću šest jedinica trombocita i svežu plazmu, smesta“, naredila je. „I počnite sa infuzijom heparina. Deset hiljada jedinica intravenski u bolusu, a onda hiljadu jedinica na sat.“

„Heparin?“, upitao je Berouz pometeno. „Ali on krvari iz...“

„Ovo je DIK“, rekla je Ketrin. „Potreban mu je antikoagulant.“

Litman je zurio u nju. „Još nemamo nalaze. Kako znate da je DIK?“

„Dok nam stignu rezultati koagulacije, biće prekasno. Moramo nešto da uradimo *sada*.“ Klimnula je glavom sestri. „Daj.“

Sestra je gurnula iglu u priključak infuzionog sistema. Heparin je predstavljao očajničko kockanje. Ako je Ketrinina dijagnoza tačna, ako pacijent pati od DIK – diseminovane intravaskularne koagulacije – onda se u čitavom njegovom krvotoku stvara ogroman broj trombova, kao mikroskopski grad, i troši sve dragocene faktore koagulacije i trombocite. Ovakvo nekontrolisano formiranje trombova umeju da izazovu teške povrede ili već postojeći rak ili infekcija. Zato što DIK troši faktore koagulacije i trombocite neophodne da se krv zgruša, pacijent će početi da krvari. Da se zaustavi DIK, morali bi da mu daju heparin, antikoagulant. Bio je to sasvim paradoksalan postupak. Ujedno i kockanje. Ako je Ketrinina dijagnoza pogrešna, od heparina će krvarenje samo da se pogorša.

Kao da se ovo može još pogoršati. Leđa su je bolela, a ruke joj drhtale od napora da održi pritisak na jetri. Kap znoja joj je kliznula niz obraz i nestala u masci.

Ponovo su se javili iz laboratorije putem interfona. „Trauma dva, imam rezultate za vašeg pacijenta.“